

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Infrastrukturdepartementet

Yttrande över affärsverket Svenska kraftnäts promemoria Förslag till ändring i förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el. Förslaget innebär att:

- Förbrukningsprofil¹ ska beräknas med 15 minuters upplösning
- Gränspunkt ska mätas med 15 minuters upplösning
- Inmatningspunkt (produktion) ska mätas med 15 minuters upplösning
- Uttagspunkt (förbrukning) som inte ingår i en förbrukningsprofil ska mätas med:
 - 15 minuters upplösning om mätaren inte omfattas av funktionskraven²
 - 15 minuters upplösning om mätaren omfattas av funktionskraven och uppfyller kraven
 - 60 minuters upplösning om mätaren omfattas av funktionskraven och inte uppfyller kraven. Detta är en övergångsregel som upphör den 1 januari 2025
- Rapportering av mätvärden ska ske med 15 minuters upplösning för de mätpunkter som omfattas av förslaget. Detta gäller även de mätpunkter som fortsatt får mätas med 60 minuters upplösning
- Uttagspunkt (förbrukning) som ingår i en förbrukningsprofil omfattas inte av förslaget

De föreslagna ändringarna i mätningsförordningen föreslås träda i kraft den 1 april 2023.

¹ I remissen (s. 6) går att utläsa att *förbrukningsprofil* innebär den totala mängd el som registreras per tidsenhet i schablonberäkningsområdet för sådan förbrukning i uttagspunkter vars mätvärden rapporteras månadsvis samt nätförluster.

² För funktionskravens innehåll, se 23 § i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1999716-om-matning-berakning-och_sfs-1999-716).

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I remissen anges att 15 minuters avräkningsperiod för obalanser ska införas av systemansvariga för överföringssystem enligt EU-kommissionens förordning (EU) 2017/2195 om fastställandet av riktlinjer för balanshållning avseende el. Detta motiveras med att en sådan avräkningsperiod är nödvändig för harmoniseringen av de europeiska marknaderna men också för att upprätthålla driftsäkerheten i det nordiska kraftsystemet. En harmonisering möjliggör utbyte av balansenergi mellan fler länder än i dag. Förslagsställaren framhåller även att intermittent produktion kan hanteras på ett bättre sätt, att flexibiliteten ökar och att det skapas mer korrekta prissignaler genom en högre tidsupplösning.

För att uppnå de ovan angivna nyttorna samt kunna införa 15 minuters avräkningsperiod anger förslagsställaren att de ändringar som nämnts under *Innehållet i förslaget* i detta yttrande kommer att krävas.

I dag använder Sverige och övriga Norden 60 minuter som tidsperiod för avräkning av obalanser (balansavräkning) och som handelsperiod på elmarknaden. Enligt förordning (EU) 2017/2195 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (balansförordningen) ska balansavräkning vara 15 minuter. Att förkorta tidsperioden från en timme till 15 minuter innebär att balansavräkning kommer att ske med en högre tidsupplösning.

Förslagsställaren framhåller även att det genomförts ett antal analyser som behandlar nyttorna med ett skifte till 15 minuters upplösning³.

Enligt balansförordningen ska 15 minuters balansavräkning vara infört senast den 18 december 2020. Förslagsställaren uppger dock att Balansförordningen ger systemansvariga för överföringssystem möjlighet att skjuta upp införandet om det har godkänts av berörd tillsynsmyndighet. Energimarknadsinspektionen (Ei) godkände i mars 2021 Svenska kraftnäts ansökan om att få införa 15 minuters balansavräkning från och med den 22 maj 2023.

Regelrådet finner förslagsställarens redovisning av förslagets bakgrund och syfte godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Förslagsställaren redogör för ett nollalternativ som utgår från att varken Svenska kraftnäts författningsförslag antas eller någon annan åtgärd för 15-minutersmätning vidtas. Detta skulle innebära att dagens regelverk fortsätter gälla och inget krav på 15 minuters upplösning på mätvärden förs in i mätförordningen. Inrapporterade värden på timbasis skulle då fortsätta

³ Förslagsställaren hänvisar här till rapporten *Finer time resolution in Nordic Power markets: A Cost Benefit Analysis* framtagen av Energinet, Fingrid, Statnett och Svenska kraftnät i oktober 2017 (länken leder till en pdf av rapporten: <https://www.copenhageneconomics.com/dyn/resources/Publication/publicationPDF/5/415/1512997344/finer-time-resolution-cba-report-final.pdf> (copenhageneconomics.com)) samt *CBA of a Change To The Imbalance Settlement Period* som beställts av Entso-e, som består av ett antal europeiska stamnätsföretag (även kallade TSO:er) (https://www.entsoe.eu/Documents/Network%20codes%20documents/Implementation/CBA_ISP/ISP_CBA_Final_report_29-04-2016_v4.1.pdf).

accepteras trots att marknaden har kapacitet att hantera 15-minutersvärden. Förslagsställaren framhåller dock att införandet av krav på 15-minuters mätning är en nödvändighet för att Sverige ska kunna följa de bindande europeiska kraven på 15-minuters balansräkning och handel som redan finns på plats, varför förslagsställaren anger att nollalternativet inte är aktuellt.

Förslagsställaren presenterar ändå ett fiktivt scenario av hur en elproducent hade kunnat utnyttja ett arbitrage av att eSett (som genomför balansavräkningen i Sverige och Norden) bedriver elhandel på 15-minutersbasis men där det finansiella ansvaret för leverans kvarstår på timbasis:

- En elproducent äger ett kraftverk med kapacitet att leverera 10MW, det vill säga kan under en timme leverera 10MWh. Denne producent åtar sig då att leverera 10MWh mellan kl 6 och 7 på morgonen. I den balansavräkning som eSett genomför tolkas detta som 2.5MWh kl 6, 2.5MWh kl 6.15, 2.5MWh kl 6.30 och 2.5MWh kl 6.45. Eftersom att priset är högre kl 6.45 säljer elhandlaren alla 10MWh kl 6.45. Producenten har stadigt levererat 10MW och har under timmen uppnått sitt åtagande men Svenska kraftnät har först ett överskott på 2.5MW under första tre kvartarna och sedan ett underskott på 7.5MW den sista kvarten. Systemoperatören behöver då troligtvis vända sig till balansmarknaden för att justera detta.
- Samme elproducent äger ett annat reglerbart kraftverk med 2.5MW effekt. Elproducenten förutspår att systemet kommer att ha ett underskott på 2.5MW under de första tre kvartarna mellan kl 6 och kl 7. Elproducenten bjuder då inte ut sin produktion på dagen-före marknaden utan i stället på balansmarknaden. Det förutspådda behovet uppstår och elproducenten säljer sin el på balansmarknaden, till ett högre pris än på dagen-före marknaden.

Förslagsställaren anger att en konsekvens av detta är att förutsättningarna för systemet att hantera förnybar energi försämras samtidigt som det skulle kunna ha en negativ påverkan på elmarknaden och gå emot dess fundamentala principer, det vill säga att använda prissignaler för att hålla systemet i balans, och då riskera systemstabiliteten.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår med önskvärd tydlighet hur handlingsutrymmet begränsas av direktiven från EU-kommissionens förordning (EU) 2017/2195, varför några alternativa lösningar strängt taget inte varit aktuella. Det är ändå förtjänstfullt att förslagsställaren redogör för ett tänkbart nollalternativ samt anger möjliga konsekvenser av ett sådant scenario.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och nollalternativet godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Det framgår av remissen att förslaget följer av Kommissionens förordning (EU) 2017/2195 om fastställandet av riktlinjer för balanshållning avseende el med 15-minuters avräkningsperioder för obalanser.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Förslagsställaren anger att förslaget är planerat att träda i kraft den 1 april 2023 för att möjliggöra en hel kalendermånad med mätning innan införandet av 15 minuters balansavräkning vilket är den 22 maj 2023. Detta för att ge balansansvariga parter möjligheter att lägga prognoser av hög kvalitet och att kunderna ska få mätvärden med samma upplösning för en hel kalendermånad.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren anger planerat datum för ikraftträdandet av förslaget samt redogör för att detta ska följas av en månad av mätningar med 15 minuters balansavräkning. I remissen finns däremot ingen explicit information gällande behovet av speciella informationsinsatser. Det är förtjänstfullt att förslagsställaren framhåller de branschkontakter som förekommit under framtagandet av förslaget. I denna dialog kan berörda företag fått den information de kommer att behöva för att förbereda sig för ikraftträdandet av förslaget, men att så är fallet är inte givet. Om förslagsställaren menar att dialogerna med branschen innebär att informationsbehovet är uppfyllt borde detta ha skrivits ut och motiverats.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Förslagsställaren anger att elnätsföretag, elhandelsföretag, energitjänsteföretag, balansansvariga, Svenska kraftnät samt tillverkare och leverantörer av mätsystem och elmätare kommer att påverkas av förslaget.

Gällande antalet berörda företag anges det i konsekvensutredningen att det vid utgången av 2018 fanns 22 000 produktionsanläggningar i Sverige. Regelrådet har däremot inte kunnat utläsa några fler angivelser eller uppskattningar av de berörda företagens antal eller storlek.

Regelrådet gör följande bedömning. Vilken bransch samt vilken typ av företag som berörs framgår förhållandevis tydligt. Det är också värdefullt att konsekvenserna behandlas inom underrubriker efter företagstyp då det bidrar till tydligheten. Det är även värdefullt att ett totalantal av produktionsanläggningar anges. För att den här delen av konsekvensutredningen skulle uppfylla kraven borde sådana angivelser också funnits för de andra berörda företagskategorierna, alternativt att förslagsställaren motiverat varför sådana angivelser antingen inte varit motiverade eller inte kunnat genomföras.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån bransch godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal och storlek bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Förslagsställaren anger att de ekonomiska konsekvenserna för aktiva nätkunder bedöms vara små vid införande av mätning med 15 minuters tidsintervall eftersom de redan i dag har möjlighet att på timbasis vara aktiva på elmarknaden. Föreslagna ändringar skulle ge ökad

upplösning av mätvärdena och därmed större möjlighet att vara aktiv inom timmen, men ändringen innebär inte att ett nytt betydande stort kundsegment går från att vara statiskt till aktivt.

Vidare framhålls att elnätsföretagen är det segment som uppgett störst kostnader vid införandet av föreslagna ändringar. Kostnader som anges kan komma att överföras till elnätskunderna.

Ikraftträdandet av föreslagna ändringar innebär att elnätsföretagen måste prioritera att byta ut eller konfigurera om de produktions lågspänningsmätare som ej uppfyller kraven till april 2023 i stället för januari 2025. Dessa är dock begränsade till antal och en stor mängd av dessa har installerats efter det att funktionskraven trädde i kraft. Förslaget innebär även att krav på 15 minuters mätning för högspänning och gränspunkter införs. Elnätsföretagen har uppgett att det inte medför några större kostnader då många mätpunkter redan är förberedda.

Förslagsställaren uppger även att de mätyper som är mest kostnadsdrivande är undantagna via en övergångsregel i förslaget.

Det råder stor variation i elnätsföretagens planering för utbyte av mätare, varför en del företags planering inte påverkas av förslaget eftersom de enligt sina tidsplaner ska ha färdigställt utbytet innan april 2023. Andra företag kan, enligt förslagsställaren, utan kostnad planera om delar av utrullningsprojekten för att ha berörda mätare installerade i tid. Förslagsställaren anger dock att ett antal elnätsföretag kommer att behöva forcera installationen av mätare, vilket uppges kan medföra såväl direkta som indirekta kostnader.

Förslagsställaren anger att de direkta kostnaderna för elnätsföretagen är:

- Forceringskostnader som betalning till entreprenörer för ökad installationsakt och betalning till leverantörer av mätare för tidigare leverans
- Ökade personalkostnader för hantering av forcerad installation med egen personal
- Kostnader för tidigare byte av IT-system för insamling och hantering av mätardata och kostnader för ändring eller uppdatering av existerande IT-system för insamling och hantering av mätardata som annars skulle byts ut

Förslagsställaren framhåller vidare att de direkta kostnaderna kvantifierats genom ett rådslag med ett urval elnätsföretag enligt vad de uppskattar att det skulle kosta att tidigare lägga vissa mätarutbyten (kr/mätare) och vilka övriga kostnader de ser i samband med införandet.

Medelvärdet för kostnaden av forcering beräknas till 900 kronor per mätare och förslagsställaren räknar med att medelvärdet av det antal anläggningar som inte byts ut till 1 april 2023 är 18 %. Detta skulle innebära en total kostnad om 8 600 000 kr fördelat på 3 600 000 kr för forceringen av produktion lågspänning och 5 000 000 kr för högspänning.

Gällande de indirekta kostnaderna för elnätsföretagen nämns att en annorlunda kommunikationslösning än den tilltänkta kan komma att krävas i vissa fall då den tilltänkta antingen inte är på plats eller kan kräva fullständig utrullning.

Elhandelsföretagen uppges påverkas i stor utsträckning av övergången till 15-minuters balansavräkning och handel på de olika marknaderna så som intradag och dagenföre. Förslagsställaren bedömer dock att förslaget för ändring av mätförordning i sig själv inte påverkar elhandelsföretagen i någon större utsträckning. Förslagsställaren framhåller även att inga direkta konsekvenser identifierats för energitjänsteföretagen. Däremot uppges att förslaget kan innebära att det uppstår begränsade kostnader för balansansvariga då vissa förbrukningsanläggningar undantas från kravet om 15 minuters mätning och därmed kan fortsätta att mäta med timupplösning. IT-system och/eller processer kan därav behöva uppdateras för att hantera dessa anläggningars värden.

Gällande effekterna för tillverkare och leverantörer av mätsystem och elmätare anger förslagsställaren att effekterna är en tidigareläggning av ett behov som kan föra med sig intäkter, men att detta beräknas vara främst en förskjutning i tid och inte en nettoökning.

Regelrådet gör följande bedömning. Kostnaderna presenteras på ett förtjänstfullt sätt. Regelrådet anser dock att den information som presenteras i tabellerna hade kunnat förklarats något tydligare då det är svårt att uttyda vilken information som presenteras och hur den relaterar till de faktiska beräknade kostnaderna för företagen. Att det anges en totalkostnad för forceringskostnader är i sig mycket värdefullt. Det är emellertid inte tydligt utifrån beskrivningen om personalkostnadsökningar till följd av forceringen ingår i totalsumman. Eftersom personalkostnader, allmänt sett, ofta utgör en inte oväsentlig andel av ett företags totala kostnader kan det inte uteslutas att en sådan aspekt har betydelse. Regelrådet finner därför att redovisningen av tidsåtgång och kostnader, trots att det finns värdefull information, i befintligt skick inte är tillräckligt tydlig. Förslagets påverkan på företags verksamhet och intäkter är däremot tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets påverkan på berörda företags kostnader och tidsåtgång bristfällig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets påverkan på företagens verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I remissen går att utläsa att elnätsföretagen har ett legalt monopol för det geografiska område som dessa är verksamma och möter därmed ingen konkurrens. För övriga aktörer förändras upplösningen för hur mätvärden ska rapporteras, men förslagsställaren uppger att detta är lika för alla parter och bedömer att det således inte påverkar konkurrensförhållandena.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Förslagsställaren har inte redovisat någonting om påverkan i andra avseenden av föreslagen reglering.

Regelrådet finner ingen anledning till att förslagets påverkan i andra avseenden skulle vara motiverat i det här fallet och finner därför inte avsaknaden av denna del som någon väsentlig brist. Denna del bedöms därför som godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Förslagsställaren har inte redovisat någon särskild hänsyn till små företag vid regleringens utformning.

Regelrådet gör följande bedömning. Även om förslagsställaren ansett att någon särskild hänsyn till små företag inte varit nödvändig vid reglernas utformning, eller att sådan hänsyn varit begränsad sett till utformningen av den EU-förordning som föregår regleringen, borde något om detta angetts i konsekvensutredningen. Angelägenheten av detta stärks också av att uppgifterna kring de berörda företagens storlek är alltför begränsade.

Regelrådet finner redogörelsen av särskild hänsyn till små företag vid regleringens utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Konsekvensutredningen brister i en del hänseenden, bland annat sett till beskrivningen av storlek och antal av de företag som bedöms påverkas av förslaget. Att förslagsställaren inte nämnt något kring särskilda hänseenden till små företag vid reglernas utformning eller berört behovet av speciella informationsinsatser i samband med reglernas ikraftträdande är också att anse som en brist. Konsekvensutredningen innehåller värdefull information om förslagets beräknade kostnadspåverkan, men enligt Regelrådets bedömning är denna inte tillräckligt tydlig då det är svårt att utläsa om personalkostnaderna är inräknade i totalkostnaden för forcering. Däremot har såväl förslagets verksamhetspåverkan som påverkan på konkurrensförhållandena beskrivits på ett tillräckligt tydligt sätt. Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen med relativt begränsade kompletteringar hade varit tillräckligt tydlig men att den i befintligt skick inte är det.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 10 november 2021.

I beslutet deltog: Claes Norberg, ordförande, Cecilia Gunne, Hans Peter Larsson och Lennart Renbjär. Ärendet föredrogs av: Stig-Dennis Nyström.

Claes Norberg
Ordförande

Stig-Dennis Nyström
Föredragande